

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 150 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Fran Radešček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Prav vesele velikonočne praznike!

Naše velikonočno voščilo

Čudovito lepo zažari v človeški duši velikonočna misel. Saj je najmočnejša resnica krščanstva, položena ravno v te praznike — misel trpljenja, sad trpljenja pa odrešenja — Vstajenje, ki ne dopušča povratka v trpljenje. Skozi trpljenje v odrešenje, skozi bol k večni radosti — to so misli velikega tedna in velikonočne nedelje. Največje trpljenje — največje veselje. Oljska gora — začetek trpljenja — Golgota višek — konec in prav tam Vstajenje! Nepopisno lepo se prelivajo te misli v velikonočnem praznovanju. Ni pa ta božji nauk le za duhovno življenje kristjana, marveč veljaj tudi za zemsko trpljenje in delovanje. To pokazuje tudi naš narod v svoji zgodovini. Kaj je moral naš slovenski rod že prestati v času svojega obstanka! Težko je najti na zemlji še kak narod, ki bi mu bilo usojeno toliko trnja in toliko grenkobe velikega tedna! V sivi davnini je zagledal Slovenec svoje združenje in življenje kot narod, pa ne dolgo, prišli so viharji, udarci, ki so nas razdelili, in spet je prišlo trpljenje, mračni dnevi, ki so se zavlekli v stoletja. A rod ni omagal, ker je upal na vstajenje. Da ni omagal, je dokaz dejstvo, da smo še tu in zelo zavedni, tako krepki, da nikdo od sovražnikov ne more misliti na naš konec. In kar je s celoto, isto je z vami kočevski Slovenci, ki ste del slovenskega naroda. Koliko je vlada avstrijske države, kjer smo se zadržavali 600 let, žrtvovala, da bi naš slovenski rod izginil s površja kočevske zemlje! Koliko šol so društva, kakor n. pr. Schulverein, Südmarka i. dr., ustanovila z namenom, zadati tukajšnjim slovenskim otrokom in staršem smrtni sunek njihovi narodni zavesti. Koliko zapostavljanja na gospodarskem področju je naš človek že prestal vprav iz nagibov, češ če ješ moj kruh, boš moje narodnosti! Nekaterim Slovencem se je skrčilo srce, upadel pogum in z rdečico na licih, z boleščjo v srcu in povešenim pogledom je šel prodajati sebe in svojo kri! Če bi nikdar ne bilo tega, kakšno bi bilo danes lice kočevske zemlje! In ravno te dni nekaterim upada pogum, videč bahavost drugorodcev na tej zemlji, ki opleta z nekó rešitvijo sebe, kar pomenja usuznitev Slovencev. Res da je položaj v Evropi silno težak, res da je skoraj ves svet v pričakovanju nečesa težkega, a to še ni razlog, da bi mi zgubljali pogum! Nikdar! Že nekaj let je za kočevske Slovence doba narodnega zdravljenja, osvežitve od mučnega javnega pritiska od nam neprijazne strani, samozavestnejši smo, in krepko se dvigamo k življenju, ki je ozko povezano s celoto slovenskega ljudstva!

Kaj niso pojavi kot ustanovitev lastne slovenske prosvetne organizacije, graditev lastnega Slovenskega doma na tej zemlji, izdajanje lastnega glasila, ali ni to dokaz, da prelepi Slovenski dan v Kočevju ni bil le parada, marveč začetek novega narodnega delovanja! Ali ne čutite, kočevski Slovenci, da se je skupna mati Slovenija zares vam približala z ljubečim srcem in božajočo roko? Če se nismo izgubili v tuje morje, ko smo hlapčevali nemškemu cesarju in je

njegov državni aparat bil za nas kruta mačha, tudi zdaj ne bomo izgubili poguma! Kaj bo o nas pisala zgodovina, ne vemo. Vemo pa, da smo z največjimi žrtvami ohranili dediščino naših očetov, ki so se s tako ljubeznijo oklepali po slovenski zavesti slovenske zemlje in se niso dali prodati za skorjo trdega kruha, ne za profit. V viharjih se je izčistilo kleno zrnje in le pleve so odletele... Tudi sedanji viharji v svetu bodo minuli in gotovi narodi bodo spoznali, da Bog tudi danes ne da zidati stolpov do neba!

Mi ostanemo, kar smo in kjer smo! Voditelji izginejo, cesarski prestoli se zrušijo, države razpadejo — le narod ostane! In sicer le narod, ki je vreden življenja! Narod, ki se pravično bori za svoje življenje, z zavestjo, z žrtvami in z živo vero v Boga ter v zaupanje vase!

Velika noč! Vlij nam moči, da bomo v vsakem trpljenju gledali vstajenje!

V tem prepričanju nam bo velikonočni kruh sladak in velikonočna pesem odrešilna!

Karel Škulj.

Po Golgoti k vstajenju!

Slovensko ljudstvo na Kočevskem je dolga stoletja nosilo podobo k počasni smrti obsojenega mučenika. Med domače prebivalstvo so nagrnili priseljeni tujci, ki so postali orodje gospodovalcev proti slovenskemu orahu. Farizeji so ga obkolili, izdajalec ga prodali in rablji izmučili do smrti. Iz slovenskega ljudstva so se porajali odpadniki, ki so polnili avstronemške šolske natezalnice. Narodnost slovenska je trpela silo in pokopali bi jo bili v grob kočevščine in zavalili nanj težki kamen gospodarske stiske in odvisnosti od nemške gospode...

Pa se je stresla zemlja ob strahoviti vihri svetovne vojne, in končno je angel miru odvalil kamen z groba avstro-nemške teme, raztrgal okove suženjstva — in Slovenija se je prebudila v žarki svetlobi svobodne Jugoslavije. Takrat je tudi kočevsko slovenstvo globoko vdahnilo v izsušena pljuča sveži zrak svobode in pravice.

Se so mežikale oči, še klecala kolena, še so zapestja krvavela — kruh pa je še vedno bil v tujčevih rokah!

Slovenija je iskala potov v novo življenje, podvezano ožilje se je le polagoma sproščalo. Kri je plala v naraščajočih kolobarjih le do manj napadenih udov, ker je komaj sproti iziščala nemškutarsko primes v svojem organizmu. Kočevsko, odtisnjeno od vseh pravih zvez z osrčjem, je ostalo dolgo pozabljeno.

In zato je bilo Kočevsko znano le še ob volitvah, drugače pa se je prepuščala usoda tega koščka slovenske zemlje kar Kočevarjem. Le-ti pa, videč, da se zanje ne zmeni niti najbližja okolica, so iskali in našli zvezo s krogi, ki so imeli v ozadju slovenstvu nasprotno namene. „Hoch oder nieder“ — tudi kočevski Slovenec jim je moral slediti na škodo svoje narodnosti.

In danes imajo voditelji Kočevarjev že tako drzno čelo, da se njihovo tukajšnje glasilo upa na ves glas povedati: „Če se čutim za Nemca, potem sem Nemec. Če se kot nemško čuteč priznavam k nemškemu kulturnemu in duhovnemu življenju, potem sem Nemec.“

Vse to je lepo priznanje o slovenskosti tega ozemlja, hkrati pa stara lajna tako imenovanih „deutsch gesinnter Slovener“. In ta rod „nemško čutečih Slovencev“ še ni izumrl, ampak se je le izprevrgel.

So, ki mislijo, da bodo s sovraštvom proti Slovencem deležni še posebne pohvale in nagrade kdove od koga, če bodo karmoči prezirali slovenščino.

Značilno je, da je v Kočevju nad neko gostilno napis brez vsakršne potrebe rajši v cirilici, kakor pa v slovenščini. In tudi dvojezični ali samonemški napisi niso iz potrebe in v privabitev kupcev, ampak iz sovraštva do slovenskega narodnega duha. Pretirano povzdigovanje nemštva in nemške kulture je vse več, kakor pa tisto spoštovanje, ki ga dolgujemo kot ponosni Jugoslavlani sosednemu narodu in državi. In „hoch“ napram nemštvu je tembolj izrazit „nieder“ napram slovenstvu, ki je bitni sestavek Jugoslavije.

Kočevarjem ne gre za to, da bi otrokom vcepili spoštovanje do staršev in njihovega jezika, marveč da rojenega Slovenca prekvasijo z nemškim mišljenjem in ga premamijo, da zataji svojo mater in svojega očeta ter se jim zaradi neke navidezne duhovne, še rajši pa gmotne dobrine popolnoma izroči kot „čistokrvni“ Nemec.

Na drugem mestu ista „Kočevjer Zeitung“ nalašč poudarja neresnico „Unsere Sprachinsel“, ki so ji naselili tudi nekateri naši pisci in znanstveniki, kakor n. pr. dr. Breznik v svoji Slovnici in dr. Melik v svojem Zemljepisu, ker ne poznajo dejanskih razmer.

Kočevarski list v zadnji številki toži, kako odhajajo mlada dekleta v Ameriko ali Nemčijo, doma pa ostajajo fantje, ki nimajo poguma, ustanoviti si družino. Pa tudi fantje odhajajo v tujino in vprav te dni jih je spet 27 odšlo v Ameriko. Isti list dalje priznava, kako je leto za letom čedalje manj nemškega naraščaja v šolah in so se že skoraj povsod na Kočevskem morali odpraviti nemški oddelki, ker ni učencev.

Kaj preostaja drugega Nemcem, kakor nadaljevati za vsako ceno raznarodovanje slovenskega življa, pa četudi z ameriško pomočjo. Zaradi dogodkov v Srednji Evropi je raznim hujšakcem greben že tako narastel, da je celo „Kočevarica“, ki ne popusti nobene priložnosti povelečevanja sosedstva, pokarala „zlobne raznašalce govoric“, češ da zgodovine ne delajo „gobeždači“, ampak možje. Kakor se nam poroča, so odpadniki že pripravljali zastave in se navduševali za — sprejem.

In spričo vsega tega je še pri nas ljudi, ki hočejo kaj pomeniti v našem javnem in kulturnem življenju, da ne spoznajo, kako strašno preluknjana je ta „otok“, če bi kedaj to res tudi bil „otok“. Saj je prej skoraj vsak večji kraj v Sloveniji po tujem uradništvu imel umetno ustvarjeno nemškutarsko javno mnenje in bil tako „otok“ zase. Še danes so nekateri preprosti Slovenci na Kočevskem vcepljenega jim mnenja, češ da se brez nemščine ne pride do boljšega kruha niti doma. Danes bi take nemčurske „otočke“ morda še kje dobili, a so brez pomena.

Prosimo gospode profesorje in dijake, naj iz šolskih knjig črtajo „kočevski jezikovni otok“ in naj napišejo, da je to tisti del slovenske zemlje, ki je še prav posebno vreden naše ljubezni, podpore in nege!

Nič ni zamujenega na Kočevskem, ker je naše ljudstvo čedalje bolj zavedno in tudi

v kočevarskih družinah je naša slovenska kri, ki začenja spoznavati, da le v slovenskem narodnem občestvu in v jugoslovanski državni skupnosti bo Kočevska tudi gospodarsko oživela.

Da pa hujšakem zapremo „gobce“ (oprostite, ta izraz je iz nemškega tukajšnjega glasila), je potrebno naš slovenski živelj gospodarsko okrepiti, ne da bi s tem prizadejali kakršnokoli škodo resničnim Nemcem, ki jim bo to le v korist.

Vemo in smo prepričani, ker verjamemo nedvoumno izjavam odločilnih osebnosti Velike Nemčije, da nemški narod ne potrebuje raznarodovanja in raznarodovalcev že zaradi čistosti nemške krvi. Zato s tem večjo odločnostjo odbijamo, da bi kdorkoli pod „nedolžnim“ receptom „nemškega čutenja“ še nadalje širil strup raznarodovanja! Nobena slovenska duša poslednje sme več biti pod vplivom raznarodovanja! Odpadnikom je treba za vsako ceno prepričati, da nadaljujejo zastrupljanje značaja, časti in poštenega imena tako slovenskega kakor tudi nemškega naroda! Na tem temelju si bomo Slovenci in Nemci lahko segli iskreno in prijateljsko v roke k skupnemu sožitju ob medsebojnem spoštovanju. Nikoli pa naj slovenske žene ne rode naraščaja Nemcem, na slovenskih tleh pa bo tudi slovenski oče znal ohraniti svojim potomcem jezik njegove slovenske matere!

Središču Slovenije pa kličemo: Podpirajte nas v našem delu, ne pošiljajte pa nam zdražbarjev in gubernantk! V naše domače vodstvo imamo popolno zaupanje!

V teh načelih je vstajenje slovenstva na Kočevskem in lepša gospodarska prihodnost vsemu prebivalstvu na tem lepem slovenskem ozemlju!

Kočevski Slovenci v savski banovini

II. Prosvetne razmere

Ločeno od gospodarskega udejstvovanja, vendar pa v nekaki skladnosti z njim, se razvijajo prosvetne razmere pri naših Slovencih v savski banovini v duhu, ki je ukoreninjen med slovenskim narodom že od nekdaj. Nekateri so se domišljali, češ da bomo v savski banovini prosvetno kaj pridobili. Da ugotovimo, če in koliko so naši Slovenci prosvetno na boljšem, ni treba, da posegamo po raznih statistikah, vzemimo v razmotrivanje le to, kar bi moralo biti vsakomur takoj očitno.

Če upoštevamo na prvem mestu ljudsko šolo, ki je najpomembnejše terišče za ljudsko prosveto, lahko takoj ugotovimo, da je

ostala slovenska ljudska šola na isti stopnji, kakor je bila pred priključitvijo in kakovostno ni pridobila prav nič. Z otvoritvijo nove ljudske šole v Glažuti se je dvignilo številčno stanje ljudskih šol v slov. delu čabarskega okraja na osem. Tako dobimo, da pride ena ljudska šola na približno 370 slovenskih prebivalcev, medtem ko pride v hrvatskem delu na okoli 810 prebivalcev ena ljudska šola; v vsem okraju pa pride ena šola na okoli 600 prebivalcev. Temu ustrezno sledi odstotek nepismenih, ki znaša med Slovenci 0,75, v ostalem delu okraja pa 2,44, ne računajoč pri tem mladino iz predšolske dobe. Številčni dvig šol za eno in padec prebivalstva tekom zadnjih let zaradi izseljevanja za okoli 700 duš, je zmanjšalo pripadnost na eno slov. šolo za 130 oseb, kar je glede na druge kraje sicer zelo nizka obremenitev, ki pa gre večji del na račun raztresenosti posameznih krajev.

Ustroj slovenske ljudske šole je neizpremenjen in je v splošnem uvedena osemletna šolska obveznost, v nasprotju s štiri-letno, ki se še sedaj izvaja v hrvatskih ljudskih šolah. Da je to stanje ostalo pri starem kljub upravni spremembi, je pripisati pravnemu tolmačenju zakona o ljudskih šolah, pa tudi učiteljstvu in staršem, ki so znali ceniti osemletno šolsko obveznost in so razumeli, da ustvarja prekratka šolska doba — šolane nepismence.

Glede šolstva so torej naši Slovenci dokaj na dobrem, moti nas le dejstvo, da se vse premalo upošteva skrb za ohranitev čistosti slov. jezika. Ne moremo sicer trditi, da se namenoma postavljajo tudi na slovenske šole učitelji, ki niso popolnoma zmožni slov. jezika, zahtevamo pa z vso odločnostjo, da slov. otroke poučujejo le učitelji, ki so popolnoma zmožni našega materinskega jezika. Če se pa namešča na slov. šole učiteljstvo, ki ni popolnoma zmožno slov. jezika, potem je to le dokaz, da se podcenjujejo Slovenci, ali pa da zasledujejo nekateri pri tem povsem druge namene, od katerih ni najzadnji ta, raznaroditi Slovence... Z narodopisnega vidika bi skoraj ne bilo toliko krivično, ako bi se postavljali na tukajšnje hrv. ljud. šole — slovenski učitelji, če pomislimo, da je večina prebivalstva tega dela slovenska po priseljenih Slovencih, ki so se pohrvatili. Izrazito slovenski priimki nam to dokazujejo in moramo računati, da sta čas in hrvaška šola napravila svoje.

Poleg ljudske šole so na kmetih pomembni širitelji ljudske prosvete razne ustanove, kakor n. pr. ljudske knjižnice, čitalnice in posebno prosvetna društva, v katerih je zapopadeno ožje in širše prosvetno delovanje.

V slov. delu okraja imamo samo dve javni knjižnici za okoli 1400 Slovencev. Obe

ljudski knjižnici sta bili ustanovljeni še pred priključkom k savski banovini.

Na drugem mestu stoje ljudski diletantski odri, ki delujejo povsod tam, kjer je slov. ljudska šola in naše učiteljstvo najde tu področje izvenšolskega delovanja za širjenje ljudske prosvete.

V teh zapuščenih in narodnostno ogoženih krajih so diletantski odri vsekakor večjega pomena, kakor pa tam, kjer je enorodnost naroda izven dvoma. Tukaj ne more biti govora o gmotnih uspehih, zadoštujejo le moralni, ki drže kočevske Slovence v idejni zvezi z brati v Sloveniji.

Razen naštetih prosvetnih ustanov, imajo Slovenci še tri druga društva, ki sicer niso izrazito prosvetna, pa vendar kolikor toliko tudi prosvetno delujejo. Neznosne politične razmere so zadale tem društvom smrtni udarec...

Ako bi upoštevali utesnjenost teh kočevskih Slovencev med prebivalstvom, ki se šteje med drugorodce, zlasti še sedanje stanje, bi morali vsi, ki jim je pri srcu obstanek in napredek slovenstva, delovati na to, da se gospodarske in prosvetne razmere temeljito popravijo. Skozi desetletja se je vršil v teh krajih proces raznarodovanja. Opora raznarodovalcev je kapital. Ves boj za obstanek se je torej podpiral nemškemu kapitalu, ki ga je podpirala tudi tedanja prosvetna politika. Razmere tudi zdaj niso boljše, bržčas celo slabše; zakaj Slovenci se moramo zdaj boriti nele proti Nemcem, ampak tudi proti Hrvatom za svoj jezik in svojo narodnost.

Ni potreba, da segamo po novih metodah, uporabljajmo le tiste, ki jih je preizkusil naš nasprotnik in ki so se izkazale za učinkovite.

Če pa v kratkem ne pride do zopetne združitve teh Slovencev s Slovenijo, potem se nikar ne čudimo, če bomo tudi o teh morali reči s Prešernom: Morituri vos salutanti!

Izjava uredništva

Z veseljem pozdravljamo delo slovenskih narodnoobrambnih društev. Njih program je naš list vedno krepko zastopal. In prav tako smo hvaležni CM društvu in Slovenskemu planinskemu društvu za prireditev predavanja o Kočevski v Ljubljani. Sploh bi želeli, da bi se v Ljubljani in po drugih večjih krajih osnovali kočevski odbori, ki bi podpirali in popularizirali težnje kočevskih Slovencev. Upamo, da bodo poleg tisti maloštevilni posamezniki, ki v teh organizacijah sodelujejo, opustili kulturno-bojna trenja, da ne bo trpela ne vera ne narodnost našega hudo preizkušenega ljudstva zlasti na Kočevskem. Hkrati prosimo ta društva da v glasilu kočevskih Slovencev priobčujejo vrsna svoja obvestila, ki se nanašajo na Kočevsko. Bog in narod!

Z belim orlom

Fran Radešček
(Nadaljevanje.)

Stojan Protić je bil državnik izrednih sposobnosti. Po starosti je bil vrstnik Pašičev in se z njim skupaj že zgodaj posvetil politiki. Po dokončani gimnaziji se je vpisal na modroslovni oddelek Velike šole v Beogradu, ki je pa ni dokončal. Nekaj časa je bil pisar pri sodišču. Pašič, ki je bil prvotno socialist, ko se je vrnil kot inženir iz Zürich, se je kmalu oddaljil socializmu in skupaj s Protićem ustanovil srbsko radikalno stranko, ki je bila preganjana kot protidržavna stranka. Šlo je za tem, da bi občine dobile svojo samoupravo in bi ne bile odvisne od policijsko-upravnih oblasti. Zato je Protić moral zapustiti državno službo in je prevzel uredništvo „Samouprave“. Poslej sta radikalna stranka in njen list bila neločljivo vezana s Protićevim imenom. Pašičev radikalizem je spravljal stranko čisto v zelo zamotane položaje, Protić pa je s svojo zmernostjo in uvidnostjo, s svojo bistroumnostjo in delavnostjo uglaševal stranki pot k moči in razvoju. Radikalni mlajši življiso oboževali Pašiča zaradi njegovih revolucionarnih gesel, dasi so bili

delo in uspehi stranke le na ramah Protića. Ob zaječarski vstaji, ki jo je povzročil Pašič in pobegnil iz Srbije, so prijeli Protića, ga vrgli v ječo, vkovali v železje in batinali. Pod strahovitim osebnim režimom tedanjih srbijanskih mogotcev je St Protić bil res mučenik za stranko in ljudstvo, medtem pa je Pašič živel v Romuniji, Avstriji in Bolgariji. Ko je radikalna stranka zmagala v volitvah in so bili vsi njeni voditelji pomiloščeni, se je Pašič vrnil kot vodilni srbski državnik, medtem ko je Protić ostal skromen, pošten in čistih rok. Bil je minister v vseh področjih državne uprave, in je zlasti kot vojni minister skušal zatreti klikarstvo med častniki. Svojo sestro je sam podpiral in ni dopustil, ko ji je hotel neki minister preskrbeti stalno državno podporo, da bi to podporo sprejela. Ko je bil notranji minister, je postavil za okroglega načelnika nekega samouka, izučenega čevljarja, češ če more kdo biti minister ne glede na svoje študije, zakaj ne bi bil zanesljiv in razumen človek okrogli načelnik. Šolska spričevala niso dobavnice za pamet!

Zenevski sporazum s Pašičem Protić ni odobral. Ob tem sporazumu je Protić zrušil Pašiča in sam sestavil novo vlado na Krfu. Morda bi se bil Protić sprijaznil

tudi z ženevskim sporazumom, če bi ne bili v nameravani dvotirni začasni vladi ženevskega sporazuma nekateri zastopniki „črne roke“. Z zastopniki neodgovornih tajnih sil Protić ni poznal nobenega premirja, nobene obzirnosti ne popuščanja. „Belo roko“ je ustanovil v Solunu Ljuba Jovanović proti volji Protića.

O Narodni odbrani, Demokratični zajednici in „Orjuni“, ki so vse imele in — zdi se — da še imajo svoje bolj ali manj tesne zveze z obnovljeno „črna roko“, je napisal Stojan Protić, v svojem „Radikalu“: „Na srečo, zdi se vsaj, je ta nova „črna roka“ še dokaj hitro odkrita in je upati, da bodo zla, ki nam jih je doslej prizadejala, ostala omejena. Ako je še količkaj pameti pri voditeljih države, bo „črna roka“ morala likvidirati in biti uničena! Da, likvidirana in uničena! To je edino, kar se mora nezogibno storiti. Nasilniška sredstva in tajne organizacije uporabljajo samo sužnji in tirani.“

Če bi bil Protić še živel, ko je general Živković z diktaturo uzakonil Sokola kraljevine Jugoslavije, bi bil ta močni bojevnik za poštenost in demokracijo še bolj podkrepil svojo zahtevo, da se dokončno likvidira in uniči „črna roka“.

(Se bo nadaljevalo.)

Kočevje z gospodarske plati

Mestna hranilnica v Kočevju nam sporoča tole:

Kakor je Vam sicer že znano, je premoženje mesta Kočevja, ki ga upravlja Premoženjska uprava mesta Kočevja, v kateri so trenutno kot načelnik Schiffrer Franc, geometer iz Kočevja, dr. Kamušič Jozo, kot zastopnik Mestne hranilnice ljubljanske, nadalje dr. Mirkó Božič kot zastopnik Hranilnice Dravske banovine in Mandelc Ivan kot zastopnik Mestne hranilnice kočevske, na prodaj. Prva dražba je bila razpisana na dan 8. februarja 1939, pa je bila preklicana in sedaj ponovno razpisana na dan 21. aprila 1939 ob 9. uri pri kočevskem okrajnem sodišču. Prodajo se nepremičnine vknjižene v zemljiški knjigi z imenom die Stadt Gottschee in sicer vložki števil. 368, 373, 393, 642, 727 in 913 k. o. Kočevje. Občina Kočevje mesto je prosila kr. bansko upravo s posebno vlogo, da se izvamejo od prodaje mestna vodarna in elektrarna in občinska hiša števil. 75, pa kr. banska uprava II. odd. o tej stvari ni dala rešitve, ker je Mestna hranilnica ljubljanska kot dražiteljica to sama izvzela. Vsa nepremična imovina, ki gre na prodajo je cenjena na Din 5,103.443. Na prodajo ni prišla zgradba, v kateri je drž. realna gimnazija, ker je uporaba te stavbe vknjižena v korist drž. erarju.

Kot sami veste, je Mestno hranilnico v Kočevju ustanovila občina Kočevje in za njo napravila pravila dne 22. 2. 1882 in je občina s svojim občinskim sklepom potrdila jamstvo, ki ga je dalo mesto Kočevje s svojim premoženjem na splošno v § 2 hranilničnih pravil ter s posebnim jamstvom 10.000 fl. z vložkom 368 vknjiženim v zemljiški knjigi pod die Stadt Gottschee. V smislu regulativnega zakona iz leta 1844 bi morala pa za te vrste hranilnico dati jamstvo tudi občina Kočevje mesto. Sicer sedaj občina Kočevje mesto plačuje na račun splošnega jamstva, ki pa ga je dalo samo mesto Kočevje, letne prispevke, toda vprašanje je še odprto, jeli je občina to dolžna, ko je za to obvezana samo v smislu reg. zak., ne pa tudi v smislu sklepa občinskega odbora iz leta 1882.

Hranilnica ima od leta 1925 nove slovenske statute, katere je potrdil Veliki župan ljubljanske oblasti z dne 23. 7. 1925. O br. 689. V § 2 omenjenih pravil stoji, da je hranilnico ustanovilo mesto Kočevje v smislu sklepa občinskega odbora z dne 27. 6. 1881, odobrenega od bivšega deželnega odbora v Ljubljani z dne 24. 10. 1881 števil. 5933. V tem paragrafu stoji tudi: Mestna občina Kočevje je na podlagi tega sklepa prevzela poleg splošnega poroštva za hranilnico še tudi posebno poroštvo za vloge in njih obrestovanje v smislu pravil in sicer to slednje poroštvo dokler po § 5 to ne preneha, v delnem znesku 20.000 K svoje nepremične imovine vlož. števil. 368 kat. občine Kočevje. Iz naših pravil iz leta 1925, katera morajo biti za hranilnico zakon, in o katerih se je izrazil drž. svet, da polnodeljavna stoji, da je vložek 367 last Mestne občine Kočevje. V prvih pravilih pa stoji, da je to last der Stadt Gottschee.

Predno je sodišče razpisalo dražbo je vprašalo kr. bansko upravo II. odd. v Ljubljani, če je Premoženjska uprava mesta Kočevja identična z zemljejknjižnim vpisom die Stadt Gottschee, na kar je banska uprava die Stadt Gottschee, da je identično. Nato je mestna občina kočevska z ozirom na nove hranilnične statute, v katerih stoji, da je občina Kočevje mesto posestnica vložka 368, zaprosila kr. bansko upravo II. odd., da naj ista izda novo odločbo, v kateri naj se ta vložek izvzame od dražbe, ker ni identiteta podana. Sicer bi morala občina Kočevje mesto vložiti izločitveno tožbo, ki pa bi občino preveč stala, ker je omenjeni vložek cenjen na 2.403.873 din plus ca. 1.100.000 din. Nato je izdala kr. banska uprava odd. II 35742/8 od 26. 1. 1939, novo

odločbo, v kateri se zahtevek mestne občine Kočevje mesto kot neosnovan, oziroma nedopusten, zavrača z motivacijo, da je die Stadt Gottschee posebno od občine ločeno telo in se načeloma ne more smatrati za občinsko imovino. Le za vložek števil. 368, ki je zastavljen kot jamstvo za vloge Mestne hranilnice kočevske, ni izključeno, da je last občine.

Proti tej odločbi kr. banske uprave se je občina Kočevje mesto pritožila na ministrstvo notranjih zadev v Beogradu in namerava iti na državni svet.

Okrajno sodišče v Kočevju je s svojim sklepom z dne 4. 2. 1939 I 103/38/45 dražbo, razpisano za 8. 2. 1939, zaradi prednje odločbe kr. banske uprave ustavilo z motivacijo, da identiteta za vložek 368 ni podana.

Duhovno berilo

Nikdar Cerkev tako ne zaživi s prirodo in ljudmi kakor ob prazniku Vstajenja. Zvonovi pojo, duše pojo, narava poje, nebo poje...

Kristus je vstal!

Ta pesem mora danes od ust do ust kot najlepši pozdrav. V njej je nekaj mogočnega. Kakor potres. Če je katero srce kot skala: danes se zamaje. Če je katero onemelo, danes bo zaživel.

Kristus je vstal!

Povejte to trpečim in ponižanim, zakaj Vstajenje je njihov praznik. Takrat, ko se bo razvila vstajenjska procesija za rdečimi prapori, naj vedo in čutijo, da odhaja Cerkev v boj. Zaradi Kristusa, Vstalega. Zato, ker ne sme pustiti, da bi kdo nad Njim obupal, ko bi obupal nad pravico. Da bi ne ostalo sredi revščine Zanj prostora, ko bi vsa ljubezen otopela. Da bi od lakote Njega več ne klicali, ko bi vpili samo za kruhom. Da bi se jelične roke za Njim več ne izlegale, ko bi v pomankanju onemogle. Da bi bili izžeti ljudje v kletih Njemu v sramoto, ko bi zemlja zadnjikrat izgubila božjo podobo. O, Cerkev ne sme, ne more tega pustiti.

Vstajenje, vstajenje!

Vstopite vsi v to bojno vrsto. Cerkev gre v boj! Vse, kar ima, je vzela s seboj. Pomislite: Boga samega. Njega nosi v tej silni procesiji. Da bo zrušil bogastvo, ko bo šel mimo. Da bo virgel zatiravce s prestolov. Da bo uničil grozno krivico povsod. Da bo res vstajenje!

Da bodo izsušene ustnice zapele, bolne oči zablestle, mrtva srca zahrepenela. Da se bodo trde roke zmehčale, ukrivljeni hrbti vzravnali, trpeči ljudje zveselili.

Vstani, Cerkev, vstani —

ti vse premoreš, saj nosiš v velikonočno jutro Boga!

V. Vodušek.

Proti temu sklepu je vložila priziv na okrožno sodišče v Novem mestu Mestna hranilnica ljubljanska. To sodišče je sklenilo s svojim sklepom 24. 2. 1939 Pl. 114/39, da se rekurzu Mestne hranilnice ljubljanske ugotovi ter da se občina Kočevje mesto, v kolikor se osporava lastnina, zavrne na redno pravno pot.

Proti odločbi kr. banske uprave je torej pritožba v ministrstvu za notranje zadeve. Občina Kočevje mesto je mnenja, da naj se le prodaja imovina mesta Kočevja, saj, v slučaju da uspe v tožbi na državni svet v Beogradu zoper odločbo kr. banske uprave, lahko odškodnino tako zahteva od Mestne hranilnice ljubljanske, ki ima ogromno premoženja. Dražbo ustaviti pa se ne da drugače, kakor da kočevska občina vložiti izločitveno tožbo, kar pa ne bo storila, ker je to združeno z ogromnimi stroški. Mestni hranilnici kočevski torej ne preostane drugega kot da potom časopisja privabi čimveč kupcev na dražbo in tako doseže večji uspeh.

Sicer pa smo likvidatorji na svoji seji že razmotrivali kakšen bi bil uspeh, če se

proda premoženje mesta Kočevja za cenilno vrednost:

Nepremičnine, ki imajo priti na dražbo dne 8. 2. 1939, so cenjene v celoti na Din 5,103.443 in znaša najmanjši ponudek Din 3,182.307. Pri vlož. št. 642 k. o. Kočevje je spredaj vknjiženih Fl. 84.100, t. j. Din 42.050, pri vlož. št. 393 pa Fl. 4.000 ali Din 2.000, skupaj torej Din 44.050. Bremea so sicer razdeljena takole:

I Vložek 368, 373, 393, 642 in 727 k. o. Kočevje.

1. zastavna listina z dne 31. 3. 1931 Mestna hranilnica ljubljanska	Din 1,500.000
2. zastavna listina z dne 21. 1. 1931 regulativne hranilnice (Pošt. hran.)	„ 4,100.000
3. zastavna listina z dne 22. 12. 1931 Mestna hranilnica kočevska	„ 1,500.000
4. Mestna hranilnica ljubljanska eksekutiv. za difer. med D. 2.946.100 in Din 1,500.000 s prip., torej	„ 1,446.100

II. Vložek 913 k. o. Kočevje.

1. zastavna listina z dne 2. 3. 1925 ex Kajfež in in razdelilni sklep	Din 3,956.000
2. regulativne hranilnice kakor I/2	„ 4,100.000
3. Mestna hranilnica kočevska kakor ad I/3	„ 1,500.000

Mestna hranilnica ljubljanska 1,500.000 in Din 3,956.000 ad I in II do Din 1,500.000 simultano na vseh. Vložki ad I so cenjeni na Din 2,784.369, vložek ad II je cenjen na Din 790.695, njega najmanjši ponudek pa Din 397.838.

Terjatev regulativnih hranilnic znašajo Din 3,090.000. Ako se vzame za podlago cela cenilna vrednost skupnih 5,103.443 Din, ostane po odbitku na prvih mestih vknjiženih Din 44.050 za razdelitev Din 5,059.393. Terjatev Mestne hranilnice ljubljanske, ki je vknjižena na vseh vložkih simultano z Din 1,500.000, znaša Din 3,226.392 val. 3. 9. 1938. Ako torej pride do kritja iz simulantke pri vsem iz I. grupe z Din 1,500.000 in dobi še ves izkupiček iz vložka 913 k. o. Kočevje, t. j. Din 2,290.000.

Terjatev Poštne hranilnice v znesku Din 3,090.000 pa bi dobila še ostanek okroglo Din 2,800.000 in torej že njih terjatev propade z okroglo Din 300.000.

Za Mestno hranilnico kočevsko torej ni prav nobenega izgleda, da bi kaj dobila za svojo terjatev, ki sledi.

Na poziv kočevskega sodišča je Mestna hranilnica v Kočevju prijavila svojo na III. mestu vknjiženo terjatev na že prej omenjenih vložkih, ki je znašala na dan 8. 2. 1939 Din 2,608,140. Kot veste je gospod gerent mestne hranilnice kočevske Kostanjevec Maks sam z dovoljenjem VIII. oddelka kr. banske uprave posodil 1,500.000 Din Premoženjski upravi mesta Kočevja, kateri je tudi načeljeval kot postavljeni gerent ne da bi za to najetje posojila dovolila Premoženjski upravi mesta Kočevja kr. banska uprava II. oddelka in o tem tudi ni sklepala občina. Ta dolg je torej narasel sedaj na skoro 3,000.000 Din in je izgubljen za Mestno hranilnico kočevsko. Da pa je zamogel dati g. gerent to posojilo, je moral porabiti polovico zneska, ki ga je prejela Mestna hranilnica v Kočevju od Poštne hranilnice v Beogradu ob avalnem poroštvu 7 regul. hranilnic, ki so za to avalno poroštvo vknjižene na II. mestu premoženja mesta Kočevja ter ob poroštvu občina Kočevje mesto.

Na dražbo torej gre premoženje, katero v smislu statuta Mestne hranilnice kočevske jamči splošno za Mestno hranilnico kočevsko. Nehote se mora vsak upnik vprašati, kako je mogoče, da je zapravljeno I. mesto na premoženju mesta Kočevja in da isto pride v korist Mestni hranilnici ljubljanski, ko ja v smislu uradnega tolmačenja

čl. 28 uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov z dne 20. decembra 1935 II. št. 44320/K poroki in sodolžniki zavoda (v tem slučaju mesto Kočevje) ne odgovarjajo za obveznosti zavoda strože od zavoda samega.

Vsem bo še znano, da je 24. junija 1926 takratni gerent Premoženjske uprave mesta Kočevja g. Jerman Jakob dovolil na vseh vložkih premoženja mesta Kočevja vknjižbo zastavne pravice za poroštveno varščino do najvišjega zneska Din 15.000.000. Ta vknjižba je bila pozneje izbrisana z dovoljenjem Mestne hranilnice v Kočevju na osnovi odloka Velikega župana ljubljanske oblasti O. br. 234 z dne 4. 7. 1929, ki je razveljavil svojo odobritev vknjižbe od 24. 7. 1926 O. b. 2270, ker so se kršile pri sklepanju vknjižbe določbe zakona z dne 1. 8. 1922, dež. zak. št. 49 in § 91 obč. reda. Na to kot vam je znano, je Premoženjska uprava mesta Kočevja prevzela na željo Velikega župana ljubljanske oblasti dr. Vodopivca od strani Mestne hranilnice kočevske na dražbi kupljeno Kajfeževo posestvo za znesek Din 3.312.000. Kupila je seveda na kredit. Ljubljanska mestna hranilnica pa je s svojim dopisom od 11. 5. 1929 št. 4301 zahtevala za nadaljno zavarovanje še nadzastavno pravico za znesek Din 1.500.000 pri hipoteki nepremičnin premoženja mesta Kočevja. Premoženjska uprava se je obotavljala z zahtevano izstavo zadolžnice, jo je pa kljub temu izstavila, ker bi sicer šlo Kajfeževo posestvo na ponovno dražbo, oziroma je Mestna hranilnica kočevska v trdni veri, da dobi od Mestne hranilnice ljubljanske več milijonsko posojilo, ki ji je bilo nujno potrebno že v letu 1929 za sanacijo. Zastavno listino v korist Mestne hranilnice ljubljanske v odprtem računu za kredit Premoženjske uprave mesta Kočevja do zneska Din 1.500.000 je izstavila Premoženjska uprava mesta Kočevja dne 3. 3. 1930 in v njenem imenu so listino podpisali gg. Alois Kresse, Ivan Žagar in Rudolf Jonke. Ti so rednim potom predložili listino v odobritev Mestni občini Kočevje.

To zastavno listino sta v imenu občine podpisala gospoda Josip Pavliček za župana kot občinski svetovalec ter Gustav Verderber kot občinski svetovalec s sedečo klauzulo:

Štev. 590/1930

Podpisano županstvo mestne občine Kočevje potrjuje, da je bilo najetje tega posojila sklenjeno na seji občinskega odbora z dne 7. septembra 1929 in ni bilo proti temu sklepu nikakega ugovora.

Županstvo mestne občine Kočevje, dne 7. marca 1930.

Nato je listino odobril g. ban Dušan Serbec s klauzulo:

II. No. 14.527/1

Odobrujem pozivno na tukajšnji odlok z dne 28. novembra 1929 II. No. 1041.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 8. maja 1930. L. S.

V tej zastavni listini je tudi točka 11, ki se glasi: Mestna hranilnica ljubljanska v Ljubljani izrecno priznava, da jamči ta hipotekarni kredit edino le za kupnino od Mestne hranilnice kočevske v Kočevju dne 2. 5. 1919 zdraženih Kajfeževih zemljišč v Kočevju in se zaveže, da bode izstavila izbrisno dovolilo za vknjižbo izbrisa zastavne pravice na navedenih zemljiščih potem, ko se bode dolg na kupnini glede Kajfeževih zemljišč znižal na Din 2.000.000.

Vprašanje je sedaj, če sta imela gospoda Verderber Gustav in Pavliček Josip za podpis in odobritev te zastavne listine od strani mestne občine Kočevje pravico, ker je omenjeni sklep, kateri je citiran pri njihovem podpisu, drugačen in se glasi sledeče:

Občinski odbor mestne občine Kočevje je na prošnjo Premoženjske uprave mesta Kočevja in na podlagi sklepa te uprave z dne 22. avgusta 1929 v občinski seji dne 7. septembra 1929 sklenil, da najame Premoženjska uprava mesta Kočevja pri Mestni hranilnici ljubljanski posojilo v znesku Din 6.000.000 proti 8½% obrestim in 1¾%

amortizacijski kvoti tako, da bo posojilo plačano v ca. 15. letih in da se bo porabilo posojilo takole:

a) znesek Din 2.000.000 se da na razpolago Mestni hranilnici v Kočevju za sanacijske svrhe.

b) znesek Din 3.500.000 za plačilo nakupljenih Kajfeževih realitet,

c) znesek Din 500.000 kot obratno rezervo Premoženjske uprave.

Od leta 1930 dalje je uprava premoženja mesta Kočevja vedno imenovana po kr. banski upravi in do danes še niso bile razpisane volitve po dež. zak. iz leta 1912. Med tem časom pa je bila odprodana z izgubo vila Kajfeževa, prodani so bili stroji iz Kajfeževe žage in tako je vsaj Kajfeževo posestvo izgubilo na svoji vrednosti. Med tem časom je bil tudi dolg zaradi Kajfeževega posestva, t. j. kupnina zmanjšana izpod Din 2.000.000 in bi moralo vodstvo Premoženjske uprave zahtevati v pravem času izbris kreditne hipoteke za 1.500.000 Din v korist Mestne hranilnice ljubljanske.

Imenovani načelnik Ing. Jug Oskar Premoženjske uprave je skupno s člani iste dr. Kamušičem, predsednikom takratnim Mestne hranilnice ljubljanske ter z g. Mandelc Ivanom pooblastil člana dr. Božič Mirka, da v korist Mestne hranilnice ljubljanske podpiše notarski zapis za celotno terjatev, ki jo ima Mestna hranilnica ljubljanska do Premoženjske uprave mesta Kočevja na račun kupnine Kajfeževega posestva. S tem pa seveda je bila terjatev Mestne hranilnice ljubljanske, vknjižena tudi na prvem mestu, iztožena.

To se je zgodilo dne 21. oktobra 1937. Od leta 1938 dalje pa teče dražbeno postopanje.

Mestna hranilnica v Kočevju trenutno proti temu ne more ničesar ukreniti. Občina pa upravnim potom vodi svoj postopek.

Po raznih pojasnilih, ki so jih zahtevali člani upniškega odbora in pojasnilih, ki jih je dal poslevodeči likvidator kakor tudi likvidator g. Majcen in g. komisar ministra trg. in ind. g. Cepuder predlaga član upniškega odbora na osnovi podanega dejanskega stanu, g. Nick Peter, da se sklene, da se skliče po konkurznem sodniku zbor upnikov, da se jih informira o dejanskem stanju zadeve prodaje Premoženjske uprave mesta Kočevja ter da se dopusti zboru upnikov, da sklepajo o morebitni intervenciji pri ministrstvu za notranje zadeve. Za predlog glasujejo vsi navzoči člani razen g. Vrančiča Ivana, zastopnika Mestne hranilnice ljub. Po kapitalu je bilo glasovanje 22 milijonov za predlog g. Nicka in 4 milijoni proti.

G. Nick je izjavil, da bo sam stopil do g. konkurznega sodnika in mu iznesel zahteve upniškega odbora.

Ker ni bilo nobenih nasvetov in se nihče ni javil k besedi, poslevodeči likvidator zaključil sejo.

Pogled po svetu

Dogodki v Evropi se danes že kar prehitvajo. Doba, ki ji hitimo z bliskovito brzino nasproti, je silno napeta in težko bo razpršiti grozeče oblake, ki se zgoščujejo nad Evropo. V ospredju je trenutno Poljska, ki je prinesla dokaj jasnosti v diplomatsko igro veselih. Že lani smo napisali, da je kljub vsem težko razumljivim obratom poljske politike, vendar vidno neko slovansko poslanstvo te vmesne države med Vzhodno in Srednjo Evropo in želeli bi bilo, da je Češko-Slovaška pravočasno razumela to poslanstvo, se odtrgala od zapada in vzhoda ter se pobotala s svojo bratovsko sosedo. — Nemčija je v Češki in Moravski s protektoratom dokončno uredila svoje razmerje do teh pokrajin in Čehi se uživljajo v nove odnose brez kakega smodnikovega upiranja. Slovaška je samostojna pod varstvom Nemčije. Čudno je le, da si upajo Madžari s številnimi krvavimi spopadi na slovaškem ozemlju kaliti dobre sosedske odnose, a da Nemčija le opazuje. Vendar še vedno upamo, da Slovaška ne bo drobiž pri kakih drugotnih računih. Zdi se, da je med Madžarsko in Poljsko tako ozka povezanost, da so se poljske protinemaške demonstracije z madžarskimi topovi

na Slovaškem tako močno usoglasili, da so predramili že angleško počasnost in previdnost Nemške zahteve, ki so po zavzetju Klajpede zadele tudi poljsko državo, so povzročile v angleškem parlamentu odločno izjavo, da bosta Anglija in Francija branili nedotakljivost poljskih meja, hkrati pa je tudi poljska vlada odgovorila na način, ki ga nemška ušesa v novejši dobi niso vajena. Glede manjšinskega vprašanja pa je poljska javnost odgovorila, da bo imelo 760.000 Nemcev v Poljski toliko pravice, kolikor jih daje Nemčija poldrugemu milijonu Poljakov. In to stališče naj velja tudi za Jugoslavijo glede na naš življenjski v Nemčiji. — Tako je sedaj evropski položaj že precej uravnotežen, zlasti ker se oboroževanje s prečeno naglico in količino nemoteno nadaljuje. Italijanska javnost pa je kljub svojemu neizprosni stališču proti Franciji pokazala, da ima tudi prijateljstvo svoje meje, ker je dvomljivo, če bi Italija na napad na prijateljsko Poljsko ostala ravnodušna. Prav tako je izredno značilna in jasna Mussolinijeva izjava o Jadranu, ki je izključno prepuščen italijanskim in jugoslovanskim interesom. S tem nastopa na jugovzhodu čedalje trdnješe pomirjenje, zlasti ker se je Turčija izjavila za demokratične države, če ji povrnejo vojne stroške. — Franciški predsednik vlade Daladier je dobil od parlamenta daljnosežna diktatorska pooblastila in v svojem govoru naglasil, da Francija ne odstopi niti pedu svojega ozemlja. — Amerika se oborožuje in bo odpravila zakon o svoji nevtralnosti, obenem pa je povišala carino na nemški uvoz za 25%. — Za sedaj torej še ni neposredne nevarnosti ne za mir ne za kako novo nasilje proti nezavisnim državam zaradi kakega „življenjskega prostora“. Vsak najmanjši sunek bi povzročil odpor, ki bi odmel blizu in daleč z dogodki, katerih nasledke ni možno presoditi. — V Španiji je zmagoviti general Franco končal skoraj triletno državljansko vojno in republikanska vojska se je brezpogojno vdala. Po vsej Španiji zvonijo zvonovi, plapolajo zastave in ljudstvo navdušeno vzklika svojem rešitelju. Zda se za Španijo začneja novo razdobje popolne obnove, duhovne, narodne in materialne, da se zacelijo rane in nadomestijo izgube strašnega klanja. — Na Španskem je grob komunizma!

Instrumentalni koncert v Kočevju

Glasbeno društvo v Kočevju je priredilo to soboto instrumentalni koncert, prvi te vrste v Kočevju. Nastopili so gojenci gl. šole, gojenci Zavoda za slepo deca in še nekateri ljubitelji glasbe. Za koncert je bilo v Kočevju veliko zanimanje in zato je bila dvorana dobro zasedena. Spored sam je bil zelo bogat in pester. Na sporedu so bile solo točke, zbor harmonikarjev in orkestralne glasbe. Po večini so nastopili gojenci učitelja g. Šoneca. Rayno tako so bile naštudirane pod njegovim vodstvom vse orkestralne točke in zbor harmonikarjev. Veliko zanimanja je bilo posebno za zbor harmonikarjev, ko je zaigral dve narodni. Zaigrali so dobro, saj se učijo komaj tri mesece. — Zelo dobra je bila 6. točka „Uspavanka“, ki jo je podal kvartet gojencev Zav. za slepo deca s tako toploto in preciznostjo, da je segla poslušalcem globoko v srce. Pozornost je zbudil posebno mali violinist Morscher Arnold, ki je zaigral Riedingov violinski koncert s precejšnjo spretnostjo in dovršenostjo. Ravno tako so pokazali sposobnost violinisti Rustja, Kodrič, Paradiž. Vsi so želi upravičeno odobravanje. Prvi del sporeda je bil na splošno dobro podan. V drugem delu že po nastopu pianista Trosta, ki nam je zaigral Beethovno Sonato v mesečini, s toploto in jasnostjo, smo takoj vedeli, da so za izvajalce na vrsti zelo trdi orehi. Po tej točki je orkester Zavoda za slepo deca zaigral „Jubilejno koračnico“. To delo je kompozicija slepega gojenca Curiča Antona, ki je s tem pokazal, da v njem tiči talent skladatelja, ki nam bo lahko podaril še marsikatero skladbo. Orkester je dal iz sebe krepko dinamiko in izvajal skladbo precizno. Gđ. Tomitscheva je na klavirju pokazala prav dober talent, nič manj pa tudi violinist Baštař Berigoj. Zaigral nam

Naročila na knjige družbe sv. Mohorja sprejema vsak župni urad. Naj ne bo slovenske družine, ki ne bi bila naročena na Mohorjeve knjige!

nam je na violino z lepim in polnim tonom. Izreden užitek pa je bilo poslušati violinski koncert Beriota, ki ga je interpretiral konservatorist g. Šonc Oskar. Pozna se šola tehnika in spretnost upapolnega našega talentiranega glasbenika. Spremljala ga je gđ. Zorko Majda z velikim razumevanjem. Orkester glasbene šole je spremljal Bachov violinski koncert, ki je bil res vreden poslušanja. Lepa je bila Ouvertura, dobro ubrano z dinamiko podana Simfonija. Končno je nastopil salonski orkester gl. šole ob polni zasedbi vseh izvajalcev z valčkom „Čar siren“ ki je s krepkimi in polnimi toni dvignil poslušalce. Po mnenju udeležencev je bila zadnja točka najlepša. Kočevsko občinstvo je s tem pokazalo, da bolj ljubi moderno, manj pa klasično glasbo, čemur pa je oporekati. Želeti je, da bi temu koncertu kaj pogosteje sledili še nadaljnji. Zelo se je opazilo, da smo Slovenci nad mero uslužni. Prav pohvalno je, če sta skupno sodelovali obe narodnosti na tem koncertu. Toda pogršali smo izvirna in lepa, pa tudi težka dela slovenskih skladateljev. Ali ne bi bilo hvalevredno, ko bi na katerem od prihodnjih koncertov nastopili tisti, ki se prištevajo k nemški narodnosti, s slovenskimi skladbami, da bi tudi Slovenci z večjo upravičenostjo igrali tuja dela? To bi zelo pripomoglo k mirnemu sožitju. G. Šoncu in prirediteljem k uspehu čestitamo!

Poročajo

Kočevje. Moja služba zahteva, da večkrat potujem po Kočevskem in da preveč ne uveljavljam svoje pravice zavednega Slovenca. Zato tam, kjer slovenski govorici, čeprav jo znajo, neradi odpirajo ušesa, rajši nemški govorim. Zato spoznam in vidim marsikaj. Ugotoviti pa moram, da se je precej ohladila ljubezen za zamejstvo. Vaš članek za gospodarsko povzdigo Kočevskega je dobro sprejet pri vseh Kočevčarjih. Seveda se ne manjka hujškačev. Toda ti ljudje že izgubljajo tla pod nogami, zlasti ko so spoznali, da Jugoslavija živi v najboljšem prijateljstvu s sosledstvom. Čedalje več je takih, ki spoštujejo narodnostni čut Slovencev in tudi sami radi po slovensko govorijo. Tako sem se nedavno mudil tudi na Planini nad Semičem. Vstopil sem v ondotno gostilno Röthel. Bila je nedelja. Glede na nemški priimek gostilničarja in da ne bi koga izmed gostov, ki so le po kočevarsko govorili, zadel s slovenskim vprašanjem, sem poklical gostilničarko kar v nemškem jeziku. Kako sem bil veselo iznenaden, ko me je gostilničarka ogovorila v gladki slovenščini. Pa ne samo to, tudi sicer snaga in način postrežbe je za gostilno v kočevskih hribih nekaj nenavadnega. Zahteval sem vinski čaj in sem dobil poleg še sedem kock sladkorja ter plačal za vse skupaj — reci in piši — samo 2 din. Ko sem od začudenja vprašal gostilničarko, če se morda ne moti, mi je odgovorila, da je to stalna cena, ker svojih gostov noče odirati, zlasti turistov ne, ki hodijo tod mimo na Mirno goro. Le tako naprej in skladna ubranost med obema narodnostima na Kočevskem se bo čedalje bolj uveljavila. Način, kakor ga je ubral „Kočevski Slovenec“, bo razorožil neke dobro znane hujškače proti slovenskim sodeželanom. Popotnik.

Mozelej. V „Kočevskem Slovencu“ ste v poročilu o Prosvetnem društvu v Mozlju omenili tudi moje ime v zvezi s prodajo stavbišča temu društvu. Veseli me, da pri tej priložnosti priporočate Vašim naročnikom naj dajo prednost moji gostilni in s tem izražate načelo po znanem izroku, da roka roko umiva. — Prav isto načelo sem zastopal jaz, ko sem se odločil odstopiti stavbišče Prosvetnemu društvu. Posebno pa poudarjam pri tej priložnosti svoje mnenje, da ima vsak narod pravico se po mili volji izživljati pod božjem soncem. Zato želim, naj postane to načelo splošno prepričanje za vse, pa naj si bo pripadnik te ali druge narodnosti. Posebej pa še želim, da bi se to zgodilo v našem kraju, kjer smo gospodarsko odvisni drug od drugega in imamo vsi ene in iste težave v naši borbi za obstanek. Če se bomo držali načela, da ne bomo zavidali drugemu tega, kar sami zase zahtevamo in želimo, bomo izpolnili tudi najširšo božjo zapoved „ljubi svojega bližnjega“, takrat se bomo tudi medseboj spoštovali in konec

Darujte za Prosvetni dom v Mozlju!

bo nacionalne borbe. Dokler pa do tega spoznanja vsi ne pridejo in si eni laste nadvlado nad drugimi, nas bo še naprej vse tepla šiba božja. Zgledov imamo po svetu dovolj. Franc Rom, gostilničar v Mozlju.

Prip. uredništva. Prav plemenito je Vaše mišljenje in vedite, da niste osamljeni ne med Nemci ne med Slovenci.

Dolenja vas. V Obrhu pri Rakitnici je v noči od 21. do 22. m. m. zgorela strugarina s stroji vred in veliko že izdelanih strugarških izdelkov. Sumi se, da je bil ogenj podtaknjen. Tudi lani je na enak način v bližini te strugarne zgorelo dvojno poslopje. Za zločinca ni sledu. Škoda znaša okoli 60.000 din, ki pa je le na polovico krita z zavarovalnino. — V nedeljo, 26. m. m., smo pokopali, ob velikem številu pogrebcev in gasilcev, cerkovnika pri družnici sv. Peter v Podgorici, Jožeta Gorčeta. Star je bil 67 let. Ožaloščeni družini naše sožalje, njemu pa večni pokoj pri Gospodu!

Pridobivajte novih naročnikov!

Stara cerkev. Uprava poštnega urada v Stari cerkvi nas zagotavlja, da se „Koč. Slovenec“ v redu dostavlja naročnikom, pač pa je pošta v Stari cerkvi nekajkrat prejela „Koč. Slovenca“ za nekatere naročnike z večdnevno zamudo. Pritožbe naročnikov torej le niso brez podlage.

Mozelej. V soboto zvečer, kmalu po 8. uri, je bruhnil plamen iz šupe posestnika g. Ivana Lovšina št. 53, nato sta se užgala še kašča in hlev. Požar je zajel še šupo gostilničarja g. Franca Roma št. 39, ki je tik ob Lovšinovem poslopju. V veliki nevarnosti sta bili tudi Lovšinova in Romova hiša in skedenj. Gasilcem, ki so požar omejili, gre velika zasluga. Obe šupi in ostrešje hleva in kašče pa je pogorelo, poleg tega pa še vsa krma, ves živež in veliko gospodarskega orodja. Škoda je znatna. — Ljudje so videli, kako sta dva moška tekla čez polje. Orožniki so jima takoj sledili, toda v mraku se jim je izgubila vsaka sled. — Za danes se vzdržujemo vsakega komentirja!

Pišejo

Celjska „Nova doba“ uvodoma zahteva, da se prepoved nakupovanja zemljišč po drugorodnih raztegne v pas 100 km od moje z retrogradno močjo od 1. dec. 1918. Nato pa pravi, da se naj prizna pravica do manjšinskega varstva plemensko čistim drugorodcem, katerih otroci, če so starši naši državljani, naj imajo svoje posebne šole. Otroci odpadnikov, v zmislu nemških plemenskih teorij, ne smejo uživati nobenega manjšinskega varstva, ker ne gre, da bi otroci slovsanske krvi trpeli zaradi zablod in neznačajnosti staršev.

„Die Weltwoche“, ki izhaja v Švici, po vsej pravici trdi, ko obravnava zadnje dogodke, da bo ostal tisti, ki se bo boril. Kdor se bo vdal, bo izgubljen za prihodnost! — Približno toisto je povedal tudi Mussolini: „Jasno je, da je narod, ki je razpolagal z znatnim številom vojaštva in z ogromnimi skladišči orožja, že samo s tem, ker ni podvzel nobene kretnje za ohranitev svobode, dokazal, da je zrel za novo usodo“... Rdeča srajca je odpovedala v najtežjih trenutkih!

„Narodni Listy“: Spričo moralnega propadanja družbe je nujno, postaviti vzgojo mladine na krščanske temelje. Krščanstvo in narodnost sta dva bogata vira za sedanja in prihodnja pokolenja v razvoju novih moči in nprave obnove našega naroda. Vsi izdatki za šolstvo in narodno prosveto so brez učinka, če se bo nadaljevalo z načeli grobega materializma. — Tako piše list, ki je bil kot glasilo svobodomiselnosti vzor našim liberalcem.

Novice

Cerkveno življenje v Kočevju. V evnetnem tednu so bile dobro obiskane slovenske duhovne vaje, in sicer za moške v župni cerkvi, za ženske pa v Marijinem domu. Vodil jih je g. dr. P. Eržen. — Na veliki četrtek bo sv. maša ob 9 in zvečer ob pol 8 nemški križni pot. Na veliki petek bo sv. maša ob 8 s slovensko pri-

digo, zvečer ob pol 7 branja o trpljenju Gospodovem in litanije Sreca Jezusovega v nemščini. Na veliko soboto bo sveta maša ob 7 z blagoslovom ognja. Popoldne ob 5 bo slovesna slovenska procesija. Na velikonočno nedeljo službe božje kakor navadno. Na velikonočni ponedeljek ob 8 in 9 ne bo sv. maš, pač pa bo sv. maša pri podružnici sv. Ane.

Knez-namestnik Pavel je v posebni poslanici mladini priporočil, da se oprime letalstva ne toliko zaradi morebitnih oboroženih spopadov med narodi, kolikor zaradi kulture in napredka človeštva, da v tej plemeniti misli tudi Jugoslavija lahko tekmuje z drugimi narodi. O tem smo že pisali v posebnem članku.

Umrli je v Mozlju ondotni župnik Jožef Erker, star 66 let. Bolehal je že dolgo. Bil je sicer strogo nemškega mišljenja in težko dostopen za slovenske potrebe v cerkvi, vendar pa je spoštoval vsakogar prepričanje. N. v m. p.!

Petindvajsetletnico, odkar z veliko požrtvovalnostjo in uspehom deluje učiteljica in vzgojiteljica v Zavodu za slepe otroke v Kočevju, je nedavno praznovala ljudomila gđ. Francka Vrhunčeva. V svoji tihi skromnosti ni želela javnih proslav, našemu listu pa je vedno naklonjena. Zato vemo, da nam ne bo zamerila, ker smo — brez naše krivde — šele iz poročila v „Slovenca“ zvedeli za ta njen znamenit praznik. V vztrajnosti in delu je zmaga, vse drugo pa odpihne čas kakor pleve s klenega zrnja! Naj ji Bog podeli še veliko let zdravja in kakor doslej uspešnega delovanja v prid najbednejših!

Akademsko društva na slovenskem vseučilišču, ki temelje na slovenski narodnosti, so se združila v narodni blok za obrambo pravic Slovencev, Hrvatov in Srbov na podlagi popolne enakopravnosti v okviru Jugoslavije.

Akademsko narodno-obrambno organizacijo so v Ljubljani v minulem tednu priredile celotedenski narodno-obrambni tečaj. Vsi referati so bili skrbno izbrani. Zelo pa smo pogrešali, da o Kočevski ni bilo govora. Predavanja so bila namenjena mladini, ki bodi rajši manj romantično navdušena, pa zato v svojem delu smotrna, načrtna, temeljita in narodno usmerjena z upoštevanjem vere in narodnosti ožrogenega našega življa. Vera je najmočnejši temelj za ohranitev jezika in narodne zavesti. Na ogrožena ozemlja ne vnašajte kulturnobojnosti! Temeljito pa je treba izprašati vest v naših središčih tudi gospodarstvenikom, ki svoje rejene mošnjčke zapirajo narodnoobrambnim namenom, četudi bi jim ne bilo treba nič izgubiti.

Belgrajski vlak, četudi z brzino lokalnega mlinčka, je končno le po pravem tiru in brez hudih zamud prispel še v pravi čas na zagrebško postajo. Ministrski predsednik Cvetković se je sestel v Zagrebu z zastopniki Hrvatov in je upravičeno npanje, da bo sporazum s Hrvati poslej z večjo brzino napredoval.

Nedeljske železniške vozovnice bodo izjemoma za letošnje velikonočne praznike veljale od četrta 6. t. m. opolnoči do 11. t. m. opolnoči, za povratek pa od petka 7. t. m. opolnoči do 12. t. m. opolnoči.

V mariborskih tekstilnih tovarnah je prišlo do omejitve obratovanja zaradi deviznih težav za nabavo sirovin. Naročil je veliko, bombaža premalo. Razumljivo je, da se loteva razburjenje

delavcev, in tovarnarjev. Oba slovenska ministra in tajnik Zveze industrijcev, posl. dr. Golia, so se zavzeli na odločilnih mestih, da se zadeva čimprej ugodno reši.

Nemški politiki iz Jugoslavije v Nemčiji. Senator dr. Georg Grassl in posl. Franc Hamm sta se vrnila iz Nemčije v Jugoslavijo. Posl. Hamm je baje v Nemčiji proučeval razmere, ki v njih žive koroški Slovenci in gradiščanski Hrvatje. V Nemčiji je še ostal posl. Trischler. Te dni je tja potoval tudi dr. Štefan Kraft, bivši poslanec in vodja jugoslovanskih Nemcev. — Tako poroča novosadski „Dan“ in pravi, da je hkrati bilo v Odžacih veliko zborovanje nemškega Kulturbunda, kjer se je zbralo kakih 600 Nemcev. Glavna govornika sta bila voditelja „Erneuererja“ iz Pančeva Hallfachs in Krämer, ki sta stalno ponavljala, da mora biti geslo Nemcev: „En narod, ena volja, ena pot!“ S tega zborovanja je bila predsedniku vlade Cvetković poslana brzozavka vdanosti in zvestobe.

Razglednik

Velika stavbna živahnost v Belgradu. Lani je bilo v Belgradu sezidano 441 novih poslopij s približno 2000 novimi stanovanji. V nove stavbe je bilo lani vloženo 189,866.660 din. Od leta 1931. še ni bilo v Belgradu tako živahne stavbne sezone. V primeri z letom 1937. je bilo lani sezidanih 111 poslopij več, za kar je bilo porabljenih 61 milijonov din več. V 20 letih je dobil Belgrad 7347 novih stavb, ki imajo 25.396 stanovanj. Vrednost teh stavb znaša po prijavljenih plačilih stavbnih pristojbin 3789 milijonov din. Dejanska vrednost teh stavb pa je znatno večja.

Nov ognjenik je izbruhnil iz morskega dna blizu Sundskih otokov. Ob tej priložnosti se je morska voda tako segrela, da je na tisoče morskih rib, zlasti morskih psov izplavalo na površje popolnoma skuhanih.

No, kaj takega! Pomislite, ravnatelj tajne angleške policije, znamenitega „Scotland Yarda“, so tatovi ukrali avtomobil in v njem več vrednostnih predmetov.

Angležem so Irci postali že kar preveč bomba-stični. Bombe kar naprej pokajo, dokler se angleška vojska ne bo umaknila s severne Irske.

Brzovlak čez morje v Ameriko na svetovno razstavo v New-York bodo poslali Angleži. Seveda ne bodo pokladali tračnic na morske valove, ampak bo velik parnik vzel nase najmodernejši železniški stroj z osmimi razkošnimi vozovi.

Kinin bo v prihodnje Italija sama proizvajala. V Abesiniji so odkrili neko rastlino, katere lub daje snov za izdelovanje kinina.

Gospodarske vesti

Obračun o trgovini med Italijo in Jugoslavijo kaže, da je Italija letos prvič več izvozila v Jugoslavijo, kakor pa uvozila iz nje. Presežek znaša 90 milijonov lir.

Kmetijski dolgovi. Do 16. dec. lanskega leta so kmetijski dolžniki plačali Privilegirani agrarni banki 258'4 milij. din. Do 31. dec. 1937 je bilo

plačano 143'5 milij., a od 1. jan. do 16. dec. lani 114'9 milij. din. Plačilo kmetijskih dolgov po posameznih področjih je bilo od 1. jan. do 16. dec. lani nastopno: na področju centrale v Beogradu 65'7, podružnice v Zagrebu 17'9, podružnice v Ljubljani 22'4 in podružnica v Sarajevu 8'9 milijona din.

Zaradi odlične kakovosti novega tobaka ter majhne količine se je v Grčiji zelo dvignila cena tobaku, za neke vrste celo za 35 odst.

Poskusi za gojitvijo banan v Grčiji so se obnesli. Posebno na otoku Kreti uspevajo banane dobro. Tu bi se moglo na hektar pridelati 15 do 16 tisoč kg banan.

Urednikova pošta. G. A. P. Struge. Lista, ki ga omenjate, ne prejemam. Morda bi Vi kaj napisali o tem, kar tare obrtnike, upoštevajte pa, da je prostor v našem listu tesno odmerjen. Pozdravljeni! — G. H. H. Cerklje. Nisem pozabil; le čas, čas... ta ječa človeškega življenja! Pozdravljeni!

Išče se postrežnica

za takoj. Zglasiti se je v upravi „Koč. Slovenca“.

Šivilja

na deželi, ki pa dela tudi najfinejša oblačila, sprejme takoj učenko. Vprašati pri upravi „Kočev. Slovenca“ ali pri g. upravitelju šole v Štalcerjih.

V gostilno FRANCA ROMA rad Mozeljčan poroma. Kdor več kaj hoče zvedet, naj k meni pride sedet. Jaz točim dobro vino, ker je predrago pivo. Tudi za jest' se kaj dobi, kdor potreben — česa poželi. Ko z vinom vse postrežem, še kruha jim narežem. Počuti vsak se, kakor doma, če je v gostilni FRANCA ROMA.

Cenjenemu občinstvu

vljudno naznanjam, da sem otvoril v Cerkvni ulici nasproti župne cerkve

čevljarsko delavnico

kjer izdelujem vse vrste čevljev, po naročilu in meri in to po najugodnejših cenah. Izvršujem tudi vsa popravila točno in brezhibno. Imam stalno zalogo prvovrstnih čevljev vseh vrst in velikosti domačega izdelka. Uglednemu občinstvu se toplo priporočam in jamčim, da bom zadovoljil svoje odjemalce tako cenjene dame kakor tudi gospode.

TRATNIK JOSIP, čevljarstvo in zaloga čevljev.

„Jablus“ Jabolčnik

snov, iz katere lahko napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec, tudi ako nič ne pridenete naravnega sadjevca. „Jablus“ je sestavljen po navodilu rajn. g. I. Vošnjaka, je zelo zdrava in okusna pijača ter se izborno da mešati z vsako pristno pijačo. Ako boste imeli pijače za domačo uporabo premalo, ali če je vaša pijača kislja, si pomagajte, ako naročite „Jablus“ vsaj za 50 l, da se o kakovosti prepričate. Cena: 50 l 39'50 din, 100 l 69 din, 150 l 98 din, 300 l 182 din, s poštino vred. Naroči se lahko poljubna količina, toda ne manj od 50 l. Stotine pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo FRANC RENIER, Podčetrtek.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4%, daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih domačih obrti

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.

Cene zmerne in solidne.

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Doba - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo - Staklo - Zvonovi. — Člani prejemajo mesečnik „Našo moč“.